

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Park van de villa Gulden Kasteel

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Park van de villa Gulden Kasteel

Titel:	Park van de villa Gulden Kasteel
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Dilbeek
Deelgemeente:	Itterbeek
Bron:	Schepping: 2014-11-26 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134728
Coördinaten:	Breedte: 4.24355900301 Lengte: 50.8414843538

Primaire tekst

Landschappelijk park van 1 hectare 74 are, rond 1854 aangelegd op een helling naast een nieuw gebouwde neoclassicistische villa; monumentale tulpenboom.

In 1854 werd in op het hoogste gedeelte van het Molenveld, tegen de Ninoofsesteenweg aan, door een zekere Prosper Vandersmissen uit Brussel een landhuis gebouwd en een naar het zuiden toe afdalende lusthof van 1 hectare 35 are aangelegd. Het huis, vlak tegen en evenwijdig met de steenweg, bestond uit een 54 meter lange aaneenschakeling van gebouwen met verschillende functies. Rond 1882 werd het complex nog met 20 meter verlengd in westelijke richting op een pas aangekocht perceel – volgens de kadastrale opmetingsschets twee smalle, parallelle gebouwen, waarschijnlijk serres, die in de jaren 1950 werden afgebroken, maar waarvan aan de straatkant nog één muur overeind gebleven is. Door verschillende aankopen kon de lusthof rond 1870 tot nagenoeg de volledige driehoek tussen de Ninoofsesteenweg, de Itterbeeksebaan en de Zakstraat worden uitgebreid – in totaal 1 hectare 74 are. In 1887 werd in de zuidelijke punt van het domein een achthoekig paviljoen gebouwd, dat in de jaren 1950 de plaats ruimde voor een tennisveld.

Het oostelijk gedeelte van het complex bestaat uit het woonhuis, een zogenaamd dubbel huis, tweelaags en vijf traveeën breed, met een mezzanine onder een overkragend leien schilddak – typisch voor een groot aantal landhuizen uit de periode 1840-1865. De verblindend witte bepleistering werd aangebracht tijdens een recente renovatie; de oorspronkelijke bepleistering moet aan de gelige kant geweest zijn – vandaar wellicht de naam 'Gulden Kasteel' op de oude stafkaarten. De gietijzeren pruikenkopjes (mogelijk J.S. Bach als adolescent), die de steigeraten tussen de raampjes van de mezzanine afdekken, zijn zowat de enige versiering. Laagbouw en een als belvédère bedoeld torentje (op een oude foto nog met open bovenverdieping) verbinden het woonhuis met het koetshuis – eveneens tweelaags, aan de tuinzijde met drie steekboogpoorten, geflankeerd door twee uitbouwen. Een in rechthoekige 'spiegels' verdeelde bakstenen muur met toegangshek sluit het domein af van de steenweg.

Er is een toegang (met hek) aan de drukke Ninoofsesteenweg, maar de huidige hoofdtoegang bevindt zich aan het Zakstraatje, in het zuidoosten van het domein. Het pad dat bergopwaarts naar het huis slingert volgt vermoedelijk voor een gedeelte een oude parkweg. Aan de westzijde, langs de Itterbeeksebaan, is ook nog een spoor van een oud, lichtjes ingegraven slingerpad merkbaar. Op de stafkaarten van 1891 (ICM, 1897) en 1924 (ICM, 1933) wordt de hoofdtoegang van het domein gesitueerd aan de Itterbeeksebaan, in het zuidwesten. De oprijlaan boog rond een nog bestaand heuveltje, beplant met negen bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea'), liep vervolgens bergopwaarts en vervoegde halverwege de helling een grote rotonde, waarvan het oostelijk gedeelte, zoals gezegd, vermoedelijk hergebruikt werd in de huidige oprit.

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Park van de villa Gulden Kasteel

De tamme kastanje (*Castanea sativa*) met bijna 5 meter stamomtrek bij het huidige toegangshek is ongetwijfeld een stuk ouder dan het door Vandersmissen aangelegde landschappelijk park. De monumentale tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*) en het massief fluweelboom (*Rhus typhina*) in de nabijheid van het huis, een zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) en een ginkgo (*Ginkgo biloba*) nabij de Itterbeeksebaan werden waarschijnlijk door Vandersmissen aangeplant. De andere bomen en struikmassieven zijn van latere datum, ook de bruine beuken, een bontbladige esdoorn (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii'), de taxussen (*Taxus baccata*, soms 'Fastigiata') en een mooie Amerikaanse amberboom (*Liquidambar styraciflua*) tegenover het huis.

Merkwaardige bomen (Opname 29 mei 2001. Het cijfer in vet geeft de stamomtrek, gemeten op 150 cm hoogte.)

- 1. tamme kastanje (*Castanea sativa*) **498**
- 2. Amerikaanse tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*) **401**
- 18. ginkgo (*Ginkgo biloba*) **282**
- 19. zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) **353**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2005

Titel Text: Park van het Gulden kasteel

Grafische documenten

Het Gulden Kasteel te Dilbeek vanuit de tuin gezien (Deneef, Roger, 01-01-2001, ©Vlaamse Gemeenschap)

Het woongedeelte van het Gulden Kasteel aan de Ninoofsesteenweg en rechts, half verscholen achter de bomen, het belvédère-torentje (De Maegd, Christiane, 01-01-1977, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale legger 212 Itterbeek, art. 514.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Itterbeek 1855/2, 1883/13, 1888/15 en 1956/6.

Relaties

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/125514>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/206980>

Beknopte karakterisering

Datering: tweede helft 19de eeuw

Typologie: hekken, hekpijlers, omheiningsmuren, private parken, tuin- en parkbeplantingen, villa's (bouwkundig erfgoed)